

3. В. О. Сухомлинський ; [редкол.: О. Г. Дзевєрін (голова) та ін.]./ Як виховати справжню людину ; Сто порад учителєві / - Київ :В 5 т. Рад. шк., 1976. / 1976. – 670 с. : портр. <http://surl.li/nswd>

4. Емоційний розвиток у ранньому дитинстві [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://surl.li/nsun>

Науковий керівник: к.п.н., доцент Лещенко І.Т.

Зорочкіна Т. С.

Черкаський національний університет ім. Б. Хмельницького

ПРОФЕСІЙНИЙ САМОРОЗВИТОК ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

Професійне самовдосконалення є системою, інтегративною єдністю таких структурних компонентів: особистісного, змістовно-операційного та рефлексивного компонентів, які діалектично пов'язані між собою. Динаміка їх розвитку залежить від цілеспрямованості та інтенсивності впливу на них, творення відповідного освітнього середовища, психолого-педагогічних умов, урахування особистих потреб, інтересів, прагнень майбутніх фахівців педагогічного профілю [1].

Професійний саморозвиток майбутнього вчителя початкової школи можна розглядати як процес інтеграції особистісного і професійного складників зростання студента ЗВО від початкового рівня готовності до майбутньої професійної діяльності – до нового рівня через формування відповідних знань і вмінь.

З урахуванням розуміння професійного самовдосконалення як невід'ємного компонента професійної підготовки фахівців запропоновано таку дефініцію: готовність до професійного самовдосконалення особистості майбутнього вчителя – як особистісне новоутворення, що відображає зміни не тільки у свідомості людини в найбільш повному виявленні вищої потреби в особистісно-професійному розвитку, але й набуття відповідних знань (науково-теоретичних, практично-процесуальних, знань щодо здійснення педагогічної діяльності), оволодінні й використанні сукупності вмінь (базових, які відбивають особливості саме особистості людини; професійних, які відображають специфіку педагогічної діяльності; акмеологічних, спрямованих на досягнення акме-вершин) та застосуванні своїх здібностей і потенційних можливостей у діяльності зі створення нового, суспільно значущого продукту, метою якої є самоствердження людини в суспільстві [1].

Філіпська В. виділяє такі функції самовдосконалення :

- удосконалення, збагачення знань учителя (предметних, частково-методичних, дидактичних, виховних, психологічних, етичних тощо);
- розвиток світогляду, професійно-ціннісних орієнтацій, переконань, що відповідають задачам суспільства й школи;
- розвиток мотивів творчої діяльності (любов і повага до дітей, захопленість предметом, потреба у самореалізації тощо);
- розвиток стійких моральних якостей особистості (переконаність, гуманізм, педагогічний оптимізм, принциповість, доброта, душевна щедрість тощо);
- розвиток сучасного стилю педагогічного мислення, таких його ознак як системність, конкретність, гнучкість, економічність, селективність, почуття міри тощо;
- розвиток професійних навичок, педагогічної техніки, виконавчої майстерності (техніка словесної і несловесної комунікацій, тобто техніка мови, а також руху миміки і жестів, інтонацій тощо, техніка спілкування зі школярами, навички застосування різних технічних засобів навчання, включаючи складні технічні засоби (комп'ютери, відеотехніку);
- розвиток культури емоцій і вольових проявів учителя, саморегуляції діяльності;
- розвиток рефлексивних умінь [3].

На основі вивчення значної кількості наукових джерел Рябова Е, наголошує, що основними формами самоосвіти дорослого населення є:

- формальна освіта (загальна середня, неповна вища, вища, фундаментальну наукову, професійну освіту, підвищення кваліфікації та перепідготовка фахівців і керівників з вищою і середньою професійною освітою в інститутах, на факультетах і курсах підвищення кваліфікації і професійної перепідготовки);

- неформальна освіта (професійно спрямоване і / або загальнокультурний навчання на платних курсах, в народних університетах, центрах неперервної освіти дорослих, в лекторіях і будинках знань, за допомогою дистанційних засобів) без атестації та видачі державного сертифіката (диплома);

- інформального освіти – ненаправленої (неусвідомлюване) навчання в процесі будь-якого інформаційного або комунікативного дії, а також в процесі більшості повсякденних дій.

У міру розвитку суспільства самоосвіта стає соціальним явищем і процесом. Воно починає безпосередньо впливати на працю, побут, структуру вільного часу, умови життя представників всіх вікових і соціальних груп.

Самоосвіта вчителя буде продуктивна, якщо:

- У процесі самоосвіти реалізується потреба педагога до власного розвитку і саморозвитку.

- Педагог володіє способами самопізнання і самоаналізу педагогічного досвіду. Педагогічний досвід учителя є фактором зміни освітньої ситуації. Учитель розуміє як позитивні, так і негативні моменти своєї професійної діяльності, визнає свою недосконалість, а отже, є відкритим для змін.

- Педагог володіє розвинутою здатністю до рефлексії. Педагогічна рефлексія є необхідним атрибутом вчителя-професіонала (під рефлексією розуміється діяльність людини, спрямована на осмислення власних дій, своїх внутрішніх почуттів, станів, переживань, аналіз цієї діяльності та формулювання висновків). При аналізі педагогічної діяльності виникає необхідність отримання теоретичних знань, необхідність оволодіння діагностикою - самодіагностикою і діагностикою учнів, необхідність придбання практичних умінь аналізу педагогічного досвіду.

- Програма професійного розвитку вчителя включає в себе можливість дослідницької, пошукової діяльності.

- Педагог має готовність до педагогічної творчості.

- Здійснюється взаємозв'язок особистісного та професійного розвитку і саморозвитку [2].

Якщо уявити діяльність вчителя в області самоосвіти списком дієслів, то вийде: читати, вивчати, апробувати, аналізувати, спостерігати і писати. Яка ж предметна область докладання цих дієслів?

Сформулюємо конкретні види діяльності, що становлять процес самоосвіти, безпосередньо або побічно сприяють професійному зростанню вчителя початкової школи:

- систематичний перегляд певних телепередач;

- читання конкретних педагогічних періодичних видань;

- читання методичної, педагогічної та предметної літератури;

- огляд в Інтернеті інформації по предмету, що викладається, педагогіці, психології, педагогічних технологій;

- рішення задач, вправ, тестів, кросвордів та інших завдань зі свого предмета підвищеної складності, або нестандартної форми;

- відвідування семінарів, тренінгів, конференцій, уроків колег;

- дискусії, наради, обмін досвідом з колегами;

- вивчення сучасних психологічних методик в процесі інтерактивних тренінгів;

- вивчення іноземних мов для читання інформації про досягнення світової педагогіки;

- систематичне проходження курсів підвищення кваліфікації;

- проведення відкритих уроків для аналізу з боку колег;

- організація гурткової та позакласної діяльності з предмету;

- вивчення інформаційно-комп'ютерних технологій;

- відвідування предметних виставок та тематичні екскурсії по предмету;

- спілкування з колегами в школі, районі, місті і в Інтернеті;
- ведення здорового способу життя, заняття спортом, фізичними вправами. Хвороби – найбільша перешкода для професійного зростання.

На підставі перерахованих вище пунктів, конкретизувавши найменування та назви, кожен учитель складає особистий план самоосвіти для професійного зростання [4].

Професійне педагогічне самовдосконалення учителів початкової школи виявляється у таких показниках. як: прагнення до самостійного поглиблення знань про напрями професійного розвитку та способи покращення якості викладання: самостійного професійно обґрунтованого цілепокладання, обґрунтованого прийняття рішень: прагнення до уміння знаходити доступ до необхідних інформаційних ресурсів: до самодетермінованого виконання повсякденних професійних обов'язків, визначених посадою: бажання брати на себе відповідальність: аналізувати власну діяльність і поведінку: прагнення до вільного волевиявлення: самоініціативи, її активного прояву в житті й діяльності: самодетермінації: до управління власним емоційним станом.

По-справжньому освічений учитель – це той, хто відчуває необхідність постійно поповнювати свої знання, розвивати розумові здібності, вміє всебічно користуватися наявними інтелектуальними й фізичними можливостями, професійними навичками. Самоосвіта розширює, поглиблює, збагачує знання, сприяє осмисленню передового досвіду на більш високому теоретичному рівні. Це перша сходинка до вдосконалення професійної майстерності. Тому самоосвіта кожного педагога має стати його потребою.

Список використаних джерел

1. Іщенко В. Готовність до професійного самовдосконалення студентів як фактор забезпечення високої якості освіти // Витоки педагогічної майстерності. 2015. Випуск 16 С 103-110
2. Рябова Е. Самообразование учителя как условие его личностного и профессионального развития – Электронный ресурс. – [Режим доступа] : http://www.rusnauka.com/SND/Pedagogica/4_+rjabova.doc.htm
3. Филипська В. Заохочення до професійного самовдосконалення – Электронный ресурс. – [Режим доступа] : <http://intkonf.org/filipska-vi-zaohochennya-vchiteliv-velikoyi-britaniyi-do-samovdoskonalennya-u-90-h-rokah-hh-stolittya/>
4. Самообразование учителя – Электронный ресурс. – [Режим доступа] : <http://xn--i1abbnckbmc19fb.xn--p1ai/%D1%81%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%8C%D0%B8/609103/>

Квітка А. І.

Черкаський національний університет ім. Б. Хмельницького

ВИКОРИСТАННЯ СИСТЕМИ КОСТЯНТИНА СТАНІСЛАВСЬКОГО У ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ

Проблему формування педагогічної майстерності у майбутніх педагогів через засоби театральної педагогіки можна пояснити, з одного боку, відсутністю належної уваги до питань оволодіння вчителями педагогічною технологією і технікою, з іншого – недоліками у розвитку загальної педагогічної теорії. Тривалий час головним і єдиним критерієм професійності педагога було глибоке знання предмету. Сьогодні демократизація освіти в Україні вимагає перебудову процесу навчання і нову організацію виховання в школі, яка неможлива без винайдення і впровадження нових педагогічних технік і теорій щодо підготовки якісних фахівців. Одною із таких теорій, на мою думку, є формування засад педагогічної майстерності майбутніх педагогів засобами театральної педагогіки [4].

Основоположником театральної педагогіки, як науки, вважають теоретика театру, відомого режисера Костянтина Станіславського. Театральна педагогіка допомагає реалізувати два основні завдання: формування творчої особистості педагога і розкриття глибинних можливостей діяльності у школі.

Також дослідження показали, що вона сприяє поєднанню різних видів і форм творчої діяльності учнів: розвитку особистісного спілкування, підвищенню рівня сприйняття навчального матеріалу, збагаченню мовленнєвої культури, удосконаленню вміння виразного